

1. ΘΕΜΑ

Υποκοριστικά ουσιαστικών – Λιγότερο συχνές καταλήξεις

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

αγγελούδι, γουρουνόπουλο, βουναλάκι, μπαμπάκας κτλ.

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Επίπεδο μέσων και προχωρημένων, και πιο συγκεκριμένα Γ΄ & Δ΄ ΚΕΓ και 3 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Γενικά

- Παραγωγική μορφολογία

Ειδικότερα

- Παραγωγική επιθηματοποίηση
- Παραγωγή ουσιαστικών

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

(α) Αδυναμία αναγνώρισης της υποκοριστικής αξίας του επιθήματος

(β) Αδυναμία σύνδεσης του υποκοριστικού με το απλό ουσιαστικό προέλευσης

(γ) Αδυναμία επιλογής του σωστού επιθήματος

(δ) Ξεκινώντας από το υποκοριστικό, αδυναμία παραγωγής του απλού ουσιαστικού στο σωστό γένος ή τύπο (λ.χ. *το μωρούδι*).

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

- *-ούδι* (Γ΄ ΚΕΓ)

Παράγει ουδέτερα υποκοριστικά:

άγγελος → αγγελούδι, μαθητής → μαθητούδι

- *-ουδάκι* (Γ΄ ΚΕΓ)

Παράγει ουδέτερα υποκοριστικά:

μωρό → μωρουδάκι, λαγός → λαγουδάκι, σταυρός → σταυρουδάκι

- *-όπουλο / -οπούλα*

Παράγουν ουδέτερα και θηλυκά υποκοριστικά, τα οποία κατά κύριο λόγο δηλώνουν (α) το παιδί αυτού που δηλώνει η ρίζα ή (β) το μικρό κάποιου ζώου (κυρίως η κατάληξη *-όπουλο*):

*βοσκός → βοσκοπούλα, άρχοντας → αρχοντόπουλο / αρχοντοπούλα, Έλληνας → ελληνόπουλο / ελληνοπούλα, χωριάτης → χωριατόπουλο / χωριατοπούλα
γουρούνι → γουρουνόπουλο / γουρουνοπούλα, αϊτός → αϊτόπουλο, κότα → κοτόπουλο*

- *-αράκος / -αράκι* (Δ΄ ΚΕΓ)

Παράγει αρσενικά και ουδέτερα υποκοριστικά:

φίλος → φιλαράκος / φιλαράκι, μήλο → μηλαράκι

- *-αλάκι*

Παράγει ουδέτερα υποκοριστικά

βουνό → βουναλάκι, ρούχο → ρουχαλάκι

- *-έλι (Δ' ΚΕΓ)*

Παράγει ουδέτερα υποκοριστικά, με κάποια μειωτική συνήθως σημασία. Δεν είναι ιδιαίτερα παραγωγική στις μέρες μας

παιδί → παιδαρέλι

- *-ίκα*

Παράγει θηλυκά υποκοριστικά από θηλυκά κύρια ονόματα:

Μαρία → Μαρίκα, Λιλή → Λιλίκα

- *-τζίκος (Δ' ΚΕΓ)*

Παράγει αρσενικά υποκοριστικά, με μειωτική και περιγελαστική συνήθως σημασία:

λαός → λαουτζίκος, μασκαράς → μασκαρατζίκος

- *-κας (Δ' ΚΕΓ)*

Παράγει αρσενικά υποκοριστικά από αρσενικά ουσιαστικά. Προστίθεται μετά το θεματικό φωνήεν της ονομαστικής ενικού, δημιουργώντας έτσι τις καταλήξεις *-όκας, -άκας*:

γιός → γιόκας, μπαμπάς → μπαμπάκας

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το θέμα προσφέρεται για απλές ασκήσεις μετασχηματισμού – αλλά είναι δυνατή και η επανάληψη με την αναφορά στον υποκορισμό ανά πάσα στιγμή, λ.χ. όποτε κι αν συναντάται οποιοδήποτε σχετικό ουσιαστικό (λ.χ. «Πώς λέμε το μικρό λαγό;»).

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΒΣ6: Υποκοριστικά ουσιαστικών: βασικές καταλήξεις

ΒΣ8: Υποκοριστικά ουσιαστικών: λόγιες καταλήξεις

ΒΣ9: Υποκοριστικά επιθέτων

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: